

Eindrapport Burgerinitiatieven in de Kempengemeenten

Gemeente Reusel – De Mierden

Gemeente Oirschot

Rekenkamercommissie Kempengemeenten
Maart 2018

Inhoudsopgave

1 Inleiding	2
1.1 Doel- en vraagstelling	3
1.2 Uitvoering van het onderzoek	4
1.3 Leeswijzer	4
2 Beleid en kaderstelling	5
2.1 Visie Samen Doen (2016)	5
2.2 Subsidieregeling Aanjaagsubsidie (2016)	6
2.3 Kadernota Burgerparticipatie (2013)	7
2.4 Verordening Burgerinitiatief (2011)	7
3 Werkwijze	8
3.1 Werkwijze formele burgerinitiatieven	8
3.2 Werkwijze informele burgerinitiatieven	8
3.3 Communicatie	9
4 Uitvoering	10
4.1 Inventarisatie	10
4.2 Pannaveld	10
4.3 Winterfeesten	11
5 Bestuurlijk proces	13
5.1 Coalitieakkoord	13
5.2 De wethouder	13
5.3 Gesprek raadslid	14
6 Conclusies	16
6.1 Aanbevelingen aan de gemeenteraad van Reusel – De Mierden	17
6.2 Vergelijking	18
7 Bestuurlijke reactie	19
Bijlage 1	23
Gehanteerd normenkader	23
Bijlage 2	21
Bronnen	21
Bijlage 3	22
Lijst met formele burgerinitiatieven	22
Lijst met informele burgerinitiatieven	22

1 Inleiding

Burgers kunnen op vele manieren participeren in hun gemeenschap, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk, het bijwonen van inspraakavonden of het houden van inzamelingsacties. In het onderzoek 'Burgerinitiatieven Kempengemeenten' kijken we naar een specifieke vorm van participeren: formele en informele burgerinitiatieven. Het onderzoek dat in de gemeenten Oirschot, Reusel-De Mierden en Eersel is uitgevoerd, bestaat uit drie verschillende deelrapporten.

In eerste instantie concentreerde het onderzoek zich op formele burgerinitiatieven, een mogelijkheid in de Gemeentewet om als groep burgers - onder voorwaarden - een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen. Toen na eerste inventarisatie bleek dat in geen van de drie gemeenten ooit een formeel burgerinitiatief is ingediend, is het onderzoek verbreed naar ook informele burgerinitiatieven.

Informele burgerinitiatieven zijn een vorm van zelforganisatie van burgers, gericht op de verbetering van de eigen levenssituatie en/of de samenleving waarbij een aantal mensen betrokken is in een al dan niet tijdelijke initiatiefgroep, actiegroep of projectgroep. Burgerinitiatieven worden gerund door vrijwilligers, zijn hoogstens semiprofessioneel, kleinschalig en niet of weinig geïnstitutionaliseerd.¹

Voor wat betreft de informele burgerinitiatieven, gaat dit onderzoek louter over informele burgerinitiatieven die een interactie met de gemeente hebben gehad of hadden willen hebben. Dit onderzoek gaat niet over initiatieven waarbij de gemeente in eerste instantie het initiatief heeft genomen en vervolgens burgers erbij heeft betrokken. Ook vallen initiatieven waarbij de gemeente geen rol heeft gespeeld, zoals een samenwerking tussen een voetbalclub en een bank rondom een nieuw sportveld, buiten het onderzoek.

Beide vormen van burgerinitiatief zijn onderdeel van een groter geheel: burgerparticipatie. Sinds de jaren '60 zoekt de overheid naar mogelijkheden om burgers bij haar beleid te betrekken, zoals referenda, interactieve beleidsvorming en inspraakmogelijkheden. Dit is de ene kant van burgerparticipatie, waarbij de overheid het voortouw neemt. Burgerinitiatieven zijn hier het spiegelbeeld van: niet de overheid, maar burgers nemen het initiatief en willen de overheid hierbij betrekken. Omdat burgerinitiatieven een deel van een groter geheel zijn, hebben we in dit onderzoek ook aandacht voor het bredere onderwerp burgerparticipatie.

¹ Mijde, A. en S. Daru (2005: 11). *Actieve burgers en vrijwilligersorganisaties*. Utrecht: CiviQ.

Het onderzoek beslaat de periode 2012 – 2017 in de gemeenten Oirschot, Reusel-De Mierden en Eersel.

1.1 Doel- en vraagstelling

Doel onderzoek

Het onderzoek heeft tot doel om de gemeenteraden van Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden inzicht te bieden in de formele en informele burgerinitiatieven die in de periode 2012 - 2017 zijn ingediend en in de wijze waarop de gemeenten omgaan met formele en informele burgerinitiatieven.

Vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag is:

Welke burgerinitiatieven zijn er in de periode 2012-2017 ingediend en tot welke effecten hebben deze concreet geleid? Wat betekent het voor de rol van de gemeenten?

Daarbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

A. Beleid en Kaderstelling

1. Welke kaders en richtlijnen hebben raad en college vastgesteld ten aanzien van burgerinitiatieven?
2. Bieden de kaders voldoende mogelijkheden? Zijn ze toegankelijk en haalbaar?
3. Draagt de gemeente de mogelijkheden van burgerinitiatieven actief uit? Stimuleert zij inwoners hierin?
4. Welke doelen had de raad voor ogen met de vaststelling van de verordening Burgerinitiatief?

B. Uitvoering

5. Welke burgerinitiatieven zijn er de afgelopen zes jaar (periode 2012-2017) in de gemeenten Eersel, Reusel-De Mierden en Oirschot geweest?
6. Worden de inhoudelijke doelen van de burgerinitiatieven gerealiseerd?
7. Hoe heeft de gemeente het 'proces achter de burgerinitiatieven' georganiseerd?
8. Welke rol speelde het college/de ambtelijke organisatie in de onderzochte burgerinitiatieven? Is de rol die de gemeente al dan niet speelde van invloed geweest op het effect van het burgerinitiatief?
9. Hoe verliep de communicatie met de indieners van het burgerinitiatief?

C. Bestuurlijk proces

10. Hebben de gemeenteraad en het college van B&W een rol gespeeld bij de burgerinitiatieven?
11. Hoe is de informatievoorziening aan de raad geweest?

D. Vergelijking

12. Geeft een vergelijking tussen de wijze waarop de drie gemeenten burgerinitiatieven hebben ingericht een basis voor concrete suggesties voor verbetering? Zowel qua beleid als inrichting van het proces.

Om deze onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en de feiten te kunnen 'wegen' is gebruikgemaakt van een normenkader. Dit normenkader is terug te vinden in bijlage 1.

1.2 Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek is gefaseerd uitgevoerd en is gestart in februari 2017 met enkele gesprekken met de Rekenkamercommissie Kempengemeenten (RKC), waarbij afspraken gemaakt zijn over de planning en de uitvoering van het onderzoek. Tevens is het normenkader besproken en vastgesteld.

In onderstaande tabel is de uitvoering van het onderzoek weergegeven:

Fase	Activiteiten	Resultaat
1	Startoverleg met de RKC	Een vastgestelde aanpak, planning
2	Opstellen normenkader	Een vastgesteld normenkader
3	Dataverzameling	Drie feitenrapportages
4	Technische reactie	Drie technische reacties van de drie colleges van B&W op de feitenrapportages
5	Analyse	Een schriftelijke analyse van de data, op basis van het normenkader.
6	Conclusies, aanbevelingen, rapportage	Beantwoording van de onderzoeksvragen en een vergelijking tussen de drie gemeenten

De dataverzameling uit fase 3 hebben we als volgt aangepakt:

- Opvragen relevante gemeentelijke kaders, visies en verordeningen;
- Opvragen ingediende formele en informele burgerinitiatieven bij de gemeenten;
- Opvragen bekende informele burgerinitiatieven bij de dorpsraden en leefbaarheidsnetwerken;
- Interviews met ambtenaren;
- Interviews met een wethouder per gemeente;
- Interviews met een of enkele gemeenteraadsleden per gemeente;
- Interviews met burgers die een initiatief hebben ingediend.

De complete lijst met bestudeerde documenten en geïnterviewde personen vormt bijlage 2.

1.3 Leeswijzer

Dit eindrapport is als volgt opgebouwd: hoofdstuk twee beschrijft de relevante beleidskaders en verordeningen van de gemeente. Hoofdstuk drie beschrijft de dagelijkse omgang van de gemeente met formele en informele burgerinitiatieven en de communicatie vanuit de gemeente. Vervolgens worden in hoofdstuk vier twee informele burgerinitiatieven nader beschouwd. In hoofdstuk behandelen we het bestuurlijk proces, vanuit het oogpunt van de wethouder en een gemeenteraadslid. In hoofdstuk zes worden, tot slot, conclusies getrokken, aanbevelingen gedaan en een vergelijking tussen de drie gemeenten gemaakt.

2 Beleid en kaderstelling

Voor dit onderzoek zijn de volgende documenten van belang:

Naam	Vastgesteld B&W op:	Vastgesteld raad op:	Nog geldig?
Visie Samen Doen (2016)	15 november 2016	20 december 2016	Ja
Subsidieregeling Aanjaagsubsidie (2016)	12 juli 2016	21 juni 2016	Ja ²
Kadernota Burgerparticipatie (2013)	14 mei 2013	11 juni 2013	Nee
Verordening Burgerinitiatief (2002)	-	10 november 2002	Ja

Onderstaande worden deze documenten kort behandeld, beginnende bij de meest recente.

2.1 Visie Samen Doen (2016)

In december 2016 heeft de gemeenteraad de visie Samen Doen vastgesteld. In de visie wordt een beeld geschetst van een veranderende samenleving: de mondigere burger, de netwerksamenleving en doe-democratie en de transitie in het sociaal domein. Deze veranderende samenleving noopt tot een herbezinning van de sociale interventies die door de overheid worden ingezet:

“Het gaat er om op welke wijze we een positieve wending geven aan de sociale zelfredzaamheid en het sociaal functioneren van mensen. Daarbij gaat het vooral om het ‘activeren’ en ‘verankeren’. Activeren staat daarbij voor het mensen in beweging krijgen, los maken uit hun vastgezette patronen en actief laten deelnemen aan de samenleving. Verankeren gaat om het veranderen en versterken van de omgeving van de mens.”

Dit betekent dat er een omslag gemaakt moet worden:

“In deze “nieuwe wereld” is het leiding geven via de traditionele hiërarchische en bureaucratische beheerlogica zelf tot een probleem geworden. De traditionele manieren van leidinggeven en controleren passen niet meer bij de toegenomen complexiteit en onvoorspelbaarheid van de hedendaagse samenleving van

² De raad van de gemeente Reusel-De Mierden heeft op 21 juni 2016 het nieuwe subsidiebeleid de ‘Beleidsnota subsidiebeleid Reusel-De Mierden 2017’ vastgesteld. Op 12 juli 2016 heeft het college de subsidieregeling vastgesteld. Met deze subsidieregeling Aanjaagsubsidie gaf het college uitvoering aan het op 21 juni 2016 door de raad vastgestelde subsidiebeleid Reusel-De Mierden 2017.

zelfsturing. (...) De samenleving bevindt zich in een kantelperiode naar een nieuw type samenleving en hier zal de overheid zich bij moeten aansluiten.

De manier waarop het werk wordt georganiseerd moet veranderen, evenals de organisatie van waaruit men werkt. Er moet minder gewerkt worden vanuit grootschalige, meer of minder gesloten instituties en meer vanuit sociale netwerken, in samenspraak met inwoners en met andere hulpverleners en vrijwilligers. Deze interventies moeten dicht bij de leefwereld van de inwoners plaats vinden.”

Concreet betekent dit:

- De gemeente wordt een partner binnen de samenleving: Samen Doen.
 - Ruimte laten aan burgers voor initiatief, al dan niet in samenwerking met de gemeente.
 - Maar ook: er blijven altijd formele taken die de gemeente moet doen.
- Burgers zijn zelf de expert op het gebied van leefbaarheid in hun eigen omgeving, niet de overheid.
- Samen Doen is niet alleen iets van de gemeente of burgers, maar van iedereen: politiek, bestuur, ambtenaren, verenigingen, ondernemers, burgers, etc. Gezamenlijk moet worden nagedacht over een plan of project én ook de uitvoering moet met elkaar worden opgepakt.

De visie beschrijft verder dat er urgentie en draagvlak gecreëerd moeten worden. Hiertoe is een brede ambtelijke klankbordgroep Samen Doen geformeerd, die binnen de organisatie een entamerende en enthousiasmerende rol vervult. In drie fases (experimenteerfase, verbredingsfase, verankeringsfase) worden in 2017 – 2019 de principes van overheidsparticipatie ingevoerd in de gemeente.

Als slotsom van de visie wordt ook gesteld dat de rol van de gemeenteraad verandert:

“Ruimte geven om te experimenteren blijkt van groot belang te zijn om dingen in de samenleving te laten ontstaan. *Hoe mondiger de burger wordt, hoe kleiner de dansvloer voor de raad.*” (onze cursivering)

2.2 Subsidieregeling Aanjaagsubsidie (2016)

Deze subsidieregeling maakt onderdeel uit van de Samen Doen visie en is erop gericht om initiatieven van inwoners die zijn gericht op WMO, welzijn, (gezondheids-) zorg, onderwijs, sport, cultuur en recreatie financieel te ondersteunen. In het Processchema Adviescommissie Aanjaagsubsidie wordt het proces als volgt verwoord: een idee of initiatief kan in eerste instantie aankloppen bij de dorpsraad. Zij geven advies, helpen aanvragers op weg en overleggen met de adviescommissie. Vervolgens dienen de initiatiefnemers het advies in bij de adviescommissie. Deze commissie bestaat uit burgers. De commissie adviseert het college over de aanvragen op basis van een zelf opgezet beoordelingskader. Het college neemt uiteindelijk de beslissing op basis van deze adviezen.

2.3 Kadernota Burgerparticipatie (2013)

De gemeenteraad van Reusel – De Mierden heeft op 11 juni 2013 de Kadernota Burgerparticipatie vastgesteld. Het doel van de kadernota is “om helder te krijgen waar we als gemeente naar toe willen met burgerparticipatie. Hoe belangrijk vinden we dit, waar liggen de grenzen? Hoe willen we omgaan met onze organen voor burgerparticipatie en de niet-georganiseerde inwoners?”.

De gemeente definieert burgerparticipatie in de nota als volgt:

“Burgerparticipatie is het proces waarbij gemeente, instanties, betrokken inwoners en eventueel externe deskundigen via een open houding naar elkaar en via een vooraf vastgestelde aanpak samen vorm en inhoud geven aan (delen van) de beleidscyclus (voorbereiding, ontwerp, uitvoering, evaluatie). Het proces is gericht op het benutten van elkaars deskundigheid en het verhogen van draagvlak voor te nemen beslissingen.”

In de nota worden drie speerpunten genoemd:

- Structurele samenwerking in combinatie met maatwerk (bijvoorbeeld via dorpsraden, formele inspraakorganen en burgerinitiatieven);
- Helderheid over verwachtingen; aan de hand van de participatieladder communiceert de gemeente aan burger hoe zij per dossier kunnen participeren);
- De gemeente is een lerende organisatie: participatietrajecten worden geëvalueerd; de gemeenteraad ontvangt een jaarlijkse evaluatie en voor de toekomst wordt er naar overheidsparticipatie gestreefd (de gemeente participeert in netwerken van burgers en organisaties).
 - Trajecten met burgerparticipatie worden met een evaluatie afgesloten.
 - De gemeenteraad ontvangt jaarlijks een evaluatie burgerparticipatie.
 - De gemeente streeft naar overheidsparticipatie in plaats van burgerparticipatie, waarbij de gemeente participeert in een netwerk van organisaties en burgers.

De betrokken ambtenaar van de gemeente geeft aan dat deze kadernota al vrij snel na het vaststellen achterhaald is geworden, doordat de focus kwam te liggen op het concept van overheidsparticipatie. De kadernota is om deze reden nooit verder uitgewerkt of geconcretiseerd en ook niet geëvalueerd met de gemeenteraad. In de kadernota wordt ook gesteld dat burgerparticipatie per dossier middels een checklist nader moet worden ingevuld. Deze checklist is niet gemaakt en dientengevolge ook niet gebruikt.

2.4 Verordening Burgerinitiatief (2011)

Op 18 november 2002 heeft de gemeenteraad de Verordening Burgerinitiatief – die de indiening van formele burgerinitiatieven bij de gemeenteraad regelt – als hamerstuk vastgesteld. In deze verordening wordt gesteld aan welke formele eisen het initiatief moet voldoen, inclusief een toelichting en een formulier waarmee een formeel burgerinitiatief kan worden ingediend.

3 Werkwijze

In dit hoofdstuk beschrijven we de werkwijze van de gemeente rondom formele en informele burgerinitiatieven.

3.1 Werkwijze formele burgerinitiatieven

Een formeel burgerinitiatief zorgt ervoor dat een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad wordt geplaatst en dat de raad zich over dat onderwerp uitspreekt. In Reusel-De Mierden moet een initiatiefvoorstel worden ondersteund door minstens 95 initiatiefgerechtigden (inwoners van 16 jaar of ouder die – afgezien van hun leeftijd – het kiesrecht voor de gemeenteraad hebben). Een initiatiefvoorstel mag niet gaan over:

- Een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad;
- Een vraag over gemeentelijk beleid;
- Een klacht over de gemeente;
- Een bezwaar;
- Een onderwerp waarover in dezelfde raadsperiode door de raad al een besluit is genomen.

Het verzoek wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van de raad. Daarnaast is er nog een aantal vormvereisten, waarvoor de gemeente een model beschikbaar heeft.

Vanaf 2002 tot heden is er geen burgerinitiatief in de gemeente Reusel-De Mierden ingediend.

De Verordening is integraal geplaatst op de pagina met verordeningen op de website van de gemeente. Op de pagina van de gemeenteraad wordt de verordening niet vermeld. Ook op andere relevante pagina's (homepage, Direct Regelen, Tips en ideeën) komt het formele burgerinitiatief niet voor.

3.2 Werkwijze informele burgerinitiatieven

Vanaf 2013 heeft de gemeente de participatieladder toegepast bij beleidsontwikkeling. Deze beschrijft verschillende niveaus van burgerparticipatie (van het passief ontvangen van informatie tot het zelf nemen van initiatief) en is een landelijk toegepast instrument om te bepalen welk niveau van participatie voor welk onderwerp geschikt is. De reflectie hierop en veranderende maatschappelijke omstandigheden (decentralisaties sociaal domein, het idee van de participatiesamenleving) hebben uiteindelijk geleid tot het principe van

'overheidsparticipatie', waarbij vooral inwoners en bedrijven zelf leidend zijn in het vormgeven van de samenleving en de gemeente zichzelf naast inwoners plaatst, om te ondersteunen en te enthousiasmeren.

De gemeente kent niet één contactpersoon voor informele burgerinitiatieven. Volgens de gesproken ambtenaren ziet de gemeente zichzelf als laagdrempelig. Als burgers een initiatief willen ontplooiën, dan weten zij de weg naar ambtenaren of wethouders te vinden. Hier wordt vervolgens – volgens de ambtenaren – op maat op gereageerd. Uit de gesprekken met de indieners van twee burgerinitiatieven werd duidelijk dat zij – in hun geval – de gemeente ook als benaderbaar beschouwen.

In ieder collegevoorstel en raadsvoorstel wordt verwerkt hoe burgerparticipatie is opgepakt bij dat voorstel. Hoe zijn burgers/ organisaties/ verenigingen etc. betrokken bij de totstandkoming van het beleid of project?

Burgerparticipatie wordt niet formeel geëvalueerd met de gemeenteraad. Wel is er tweemaal per jaar een (informeel) overleg tussen de raad en de dorpsraden over rollen en verantwoordelijkheden. Ook wordt de raad vanuit de informatieplicht van het college geïnformeerd over initiatieven van burgers en de rol van de gemeente daarbij.

3.3 Communicatie

De gemeente communiceert op verschillende manieren de mogelijkheden om een formeel of informeel initiatief in te dienen:

- Op de website van de gemeente is informatie te vinden over het aanvragen van subsidies;
- Op de website is via gericht zoeken naar de verordening informatie vinden over de mogelijkheid om een formeel burgerinitiatief in te dienen;
- Op de website is geen andere informatie te vinden over informele burgerinitiatieven, anders dan de subsidieregelingen;
- De gemeente heeft een flyer voor de aanjaagsubsidies gemaakt. Deze is verspreid via huis-aan-huisblad Uitkijk, via het gemeentehuis en gemeenschapshuizen, opgestuurd naar verenigingen en aan alle medewerkers uitgereikt.

4 Uitvoering

In dit hoofdstuk onderzoeken we twee informele burgerinitiatieven nader. We kijken naar het proces rondom de initiatieven, de rol van burgers en de rol van ambtenaren, het college en de raad.

4.1 Inventarisatie

Op ons verzoek heeft de gemeente geïnventariseerd met welke informele burgerinitiatieven in de periode 2012 – 2017 de gemeente te maken heeft gehad. Ook hebben we aan de drie dorpsraden in Hoge Mierde, Lage Mierde en Hulsel, het Overkoepelend orgaan Reuselse buurtverenigingen en de Werkgroep Zorg en Welzijn Reusel het verzoek gestuurd om hun bekende informele burgerinitiatieven aan ons te melden. Dit overzicht is gecombineerd met het overzicht van de gemeente en vormt bijlage 3.

Uit deze lijst heeft de Rekenkamercommissie twee burgerinitiatieven geselecteerd om nader te onderzoeken. Deze selectie is gemaakt zodat – over het geheel van de drie onderzochte gemeenten – er een spreiding ontstaat qua grootte, thema en impact.

In Reusel – De Mierden zijn geselecteerd:

- Pannaveld (Hulsel)
- Winterfeesten (Reusel)

4.2 Pannaveld

Eén van de initiatiefnemers was voordat hij werkzaam was op De Clemensschool in Hulsel werkzaam bij een andere school. Bij deze school was een pannaveld gelegen. Toen de initiatiefnemer in 2014 hierover vertelde bij zijn nieuwe school en bij de plaatselijke voetbalvereniging raakte iedereen enthousiast over het idee. Ook de ouderraad omarmde in september 2014 dit idee en wilde zich graag inspannen om het voor elkaar te krijgen. Naast De Clemensschool is een grasveld gelegen dat een goede plek zou zijn, op het terrein van de school zelf was geen plek. Dit veld is echter gemeentegrond; dus moest er met de gemeente contact worden gezocht om de mogelijkheden te verkennen.

Begin oktober 2015 is er door de initiatiefnemers een brief naar het algemene adres van de gemeente gestuurd. Binnen een week na ontvangst van de brief door de gemeente, heeft de beleidsmedewerker Sport contact gezocht met de

initiatiefnemers om hen uit te nodigen voor een eerste gesprek.

In dit eerste gesprek – op 22 oktober 2015 – heeft de gemeente het ontstaan van het initiatief en het idee besproken met de initiatiefnemer en is geluisterd naar wat de initiatiefnemer graag zou willen. Hierbij is aangegeven dat er vanuit de gemeente gekeken moet worden naar zaken als bestemmingsplan, financiën en gebruik.

De beleidsmedewerker Sport heeft zich vanaf dat gesprek opgeworpen als contactpersoon om binnen de gemeente met andere afdelingen te schakelen. Voorwaarden die de gemeente heeft gesteld zijn onder andere de duurzaamheid van de materialen, het eerste gebruikersrecht van de school, de openstelling van het veldje voor het grote publiek, een meerjarenbegroting voor het onderhoud, een plan voor het dagelijks onderhoud en specifieke veiligheidseisen. De initiatiefnemers zijn vervolgens met deze eisen en de fondsenwerving aan de slag gegaan, waarbij de beleidsmedewerker Sport ook suggesties voor fondsen heeft gedaan.

Na het bijeenbrengen van de fondsen zijn er door de initiatiefnemers diverse offertes aangevraagd, waarbij er rekening is gehouden met de eisen van de gemeente. Ook is er een overeenkomst opgesteld tussen de school en de gemeente waarin het onderhoud en het gebruiksrecht zijn geregeld.

Begin juni 2016 kwam er groen licht vanuit de gemeente. De wethouder is geïnformeerd over het project, maar is niet actief betrokken geweest. Hierna zijn de laatste puntjes op de 'i' gezet en is ook de gebruikersovereenkomst getekend.

Het pannaveld is op 20 juli 2016 officieel geopend.

De gemeente geeft aan dit initiatief te ondersteunen omdat er draagvlak is onder de bevolking, de financiering extern geschiedt en omdat het veldje bijdraagt aan het behalen van de beleidsdoelen van de gemeente (“zoveel mogelijk inwoners laten sporten”).

Beide partijen kijken terug op een goed proces, waarbij door de initiatiefnemers wel kanttekeningen worden gesteld bij de daadkracht van de gemeente. Men vraagt zich af of er soms niet sneller tussen afdelingen geschakeld kon worden en of de betrokken ambtenaren wel proactief genoeg zijn geweest. De definitieve goedkeuring van de gemeente kwam in juni 2016, acht maanden na het versturen van de brief van de initiatiefnemers aan de gemeente. De gemeente kwalificeert dit als snel, de initiatiefnemers als langzaam.

Volgens de participatieladder valt dit initiatief onder de bestuursstijl ‘faciliterend’.

4.3 Winterfeesten

De Winterfeesten Reusel-De Mierden is een grootschalig evenement in het hart van Reusel, waarbij een schaatsbaan, muzikale optredens, eten en drinken, maar ook inhoudelijke activiteiten een groot publiek (ca. 10.000 bezoekers) uit de hele regio trekken. In 2015 vond de eerste editie plaats en in 2016 de tweede. De Winterfeesten worden georganiseerd door Stichting Winterfeesten Reusel-De

Mierden. Het bestuur bestaat bijna geheel uit Reuselse ondernemers (geen horeca-ondernemers) en het evenement wordt mede mogelijk gemaakt door vele vrijwilligers. Het evenement duurt vijf weken en trekt bezoekers uit alle lagen van de bevolking uit Reusel-De Mierden en ook daarbuiten.

In 2014 bezocht de toenmalige burgemeester van Reusel-De Mierden samen met enkele huidige bestuursleden van de stichting een lichtjesoptocht in Bladel. Tijdens dit evenement opperde de burgemeester dat het mooi zou zijn wanneer Reusel ook zo'n evenement met regionale uitstraling zou hebben. Enkele ondernemers hebben dit plan opgevat en een stichting opgericht om dit voor elkaar te krijgen.

Voor de eerste editie in de winter van 2015 is begin van dat jaar begonnen met het bij elkaar krijgen van voldoende financiering om het risico als stichting aan te durven.

Het eerste ambtelijke contact heeft op 8 juni 2015 plaatsgevonden. Toen is afgesproken ad hoc met elkaar te overleggen, maar al snel bleek dat een overlegstructuur wenselijk was, omdat het kort dag voor het evenement was.

Een evenement van deze grootte en aard is vergunningsplichtig. Deze vergunning moet normaliter zes maanden van tevoren worden aangevraagd. In dit geval is de vergunning van 2015 op 11 oktober 2015 aangevraagd en verleend op 19 november 2015. De vergunning voor 2016 is op 21 september 2016 aangevraagd en verleend op 16 november 2016.

Ook heeft het initiatief bij de gemeente aangeklopt voor financiering. Blijkens de stukken van de gemeente gaat dit om een aanvraag voor een stimuleringssubsidie, via een officiële aanvraag. De gemeente heeft deze aanvraag getoetst aan haar subsidiekader en afgewezen. Wel heeft de gemeente een projectsubsidie van € 2.500 verleend. Daarnaast was er nog het verzoek aan de gemeente om in het eerste jaar garant te staan voor de aanleg van een evenementenstroomvoorziening. Ook dit heeft de gemeente afgewezen. Wel heeft de gemeente in het tweede jaar een overeenkomst met de stichting gesloten: de gemeente legt de stroomvoorziening aan, maar de stichting draagt alle kosten.

De initiatiefnemers zijn in beginsel te spreken over de samenwerking met de gemeente, met name het open karakter en het regelmatige overleg worden gewaardeerd. Wel benadrukken de initiatiefnemers dat alles via de normale procedures is verlopen, terwijl je hoopt op "een stapje extra". Ook zijn er veel eisen aan zo'n evenement verbonden. Dit gaat gepaard met een groot pakket papieren dat ingeleverd moet worden bij de gemeente. Ook benadrukt men dat de weinige subsidiegelden die men ontvangt, ook weer kwijt is aan bijvoorbeeld leges.

De toekomst van de Winterfeesten is onzeker: de plek die men nu in gebruik heeft, kan vanaf dit jaar niet meer gebruikt worden, omdat er woningen zullen worden gebouwd. De gemeente heeft een andere optie – een evenemententerrein buiten het dorp – maar hier wil het initiatief vooralsnog niet aan.

Volgens de participatieladder valt dit initiatief onder de bestuursstijl 'faciliterend'.

5 Bestuurlijk proces

In zijn aard gaat de omgang van de gemeente met burgerinitiatieven over de verhouding tussen burger en overheid. De omgang met burgerinitiatieven is – naast de dagelijkse ambtelijke gang van zaken – ook afhankelijk van de attitude van het gemeentebestuur: het college en de raad. Om deze attitude in kaart te kunnen brengen, hebben we apart gesproken met wethouder Van de Noort en raadslid Bijl.

5.1 Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2014 – 2018 wordt over burgerparticipatie het volgende gezegd:

“Burgerparticipatie:

- De gemeente participeert actief in de lokale samenleving als onderdeel van de daarin aanwezige netwerken. Ze initieert nieuwe netwerken wanneer dit nodig is. Voorop staat de eigen verantwoordelijkheid en de actieve inbreng van inwoners, verenigingen en andere instanties.
- Burgers en ondernemers nadrukkelijk betrekken bij beleidsvorming.
- Burgerinitiatieven positief benaderen.
- Het Samenwerkingsconvenant van de dorpsraden is geëvalueerd en zal waar nodig bijgesteld worden.
- We streven naar een goed functionerend overkoepelend overlegorgaan in Reusel. Innovatieve projecten van ondernemers ondersteunen en faciliteren.
- De rol van de dorpsraden en WZW ten opzichte van de gemeenteraad moeten duidelijk vastgelegd worden.”

Om het bestuurlijk proces nader in kaart te brengen, hebben we apart gesproken met wethouder Van de Noort en raadslid Bijl.

5.2 De wethouder

De wethouder stelt dat de gemeente de werkwijze Samen Doen kent: samen met inwoners wordt aan de voorkant van projecten gekeken wat en hoe samen opgepakt kan worden. Telkens is de vraag: welke rol neemt de gemeente in: faciliterend, ondersteunend of financieel. Maar ook: wat is voor burgers en dorpsraden nodig om initiatief te tonen?

Als voorbeeld noemt de wethouder het groen. De gemeente geeft aan de dorpsraden een budget, waar zij iemand van inhuren. De gemeente bewaakt het budget en de kwaliteit. Op deze manier kunnen dorpsraden zelf knelpunten oplossen en hoeven ze niet op de gemeente te wachten. De wethouder stelt dat burgers die klachten hebben op dit vlak niet langer bij de gemeente moeten zijn, maar bij de dorpsraad.

De wethouder stelt dat er vertrouwen is in de dorpsraden. In het verleden is er wel discussie over hun legitimatie geweest, maar dat punt is geweest. De wethouder vindt het voor de legitimatie niet noodzakelijk dat een dorpsraad gekozen is.

De wethouder merkt dat de raad worstelt met zijn eigen rol ten opzichte van een actievere samenleving; de raad stelt kaders, maar heeft weinig invloed op de uitvoering. Om participatie vanuit burgers te laten slagen, moet de raad ook loslaten om op details te willen sturen.

De wethouder stelt dat burgerinitiatieven niet aan de raad worden voorgelegd, alleen als er veel geld mee gemoeid is of als het een grote impact heeft. Volgens de wethouder kan het college actiever zijn in het proactief informeren van de raad over alle initiatieven in de samenleving.

Bij het opstellen van de visie Samen Doen is, volgens de wethouder, de raad meegenomen, om hen hieraan te laten proeven. Hetzelfde is gebeurd met ambtenaren. Aanvullend stelt de wethouder dat op het gebied van communicatie een wereld te winnen is, zowel naar de raad als naar burgers als naar ambtenaren.

De wethouder stelt dat de gemeente steeds meer open staat voor initiatieven vanuit de samenleving. Wel wordt er per initiatief gekeken of het binnen het beleid past; ook vanuit de eigen verantwoordelijkheid van de gemeente. Als iets niet kan, dan is het belangrijk hoe de gemeente dat beargumenteert en communiceert naar de initiatiefnemers. Deze werkwijze valt niet te vatten in een handreiking, maar is volgens de wethouder een gevoel dat je moet beleven.

Tot slot stelt de wethouder dat de gemeente ook ambtenaren de kernen in laat gaan, als ambassadeurs, om zo het contact met burgers op informele wijze te vergroten. De wethouder hoopt zo ook jongeren te bereiken.

5.3 Gesprek raadslid

Volgens het raadslid passen burgerinitiatieven in de geest van deze tijd, nu burgers mondiger zijn en meer zelf kunnen en willen regelen. Het raadslid is hier voorstander van, mits initiatieven op draagvlak kunnen rekenen. Dit vergt wel aanpassingen in hoe de gemeente werkt: vroeger bepaalde de gemeente de regels, en moest een initiatief daarbinnen passen. Nu zou de situatie veel meer moeten zijn: er is een gedragen initiatief vanuit de samenleving, hoe kan de gemeente dit mogelijk maken?

Voor die nieuwe situatie is het wel noodzakelijk dat de gemeente vooraf helder heeft wat wel en wat niet kan. Volgens het raadslid moet de gemeente zich aan de wet houden, maar een bestemmingsplan of gemeentelijke verordening kan worden veranderd.

Het raadslid vindt het jammer dat in haar optiek de visie Samen Doen geen handen en voeten heeft gekregen. Volgens het raadslid is er over de visie wel met externen gesproken, maar is het vooral een intern document.

Volgens het raadslid heeft de visie ook het gevaar dat de gemeente aan de kant gaat staan en zegt: burgers, kom maar met initiatieven, wij wachten af. Wat haar betreft moet de gemeente burgers prikkelen, stimuleren, inspireren en verbinden. Het raadslid krijgt signalen van bijvoorbeeld de dorpsraden dat ze niet weten wat ze van de gemeente kunnen verwachten. Het is niet genoeg om te zeggen: als je echt wil als burger, dan bereik je de gemeente wel.

Als burgers en dorpsraden belangrijker worden, dan heeft dit ook consequenties voor de gemeenteraad, stelt het raadslid. Daar is in de raad al vaak over gesproken, alleen zijn er volgens haar nooit consequenties aan verbonden. De raad zou zich niet meer met alles moeten willen bemoeien, maar evenals ambtenaren en wethouders willen stimuleren. Belangrijk is wel dat de gemeente het algemeen belang niet uit het oog verliest en naar de lange termijn kijkt. Ook moet de gemeente ervoor waken dat een selecte groep mensen aan het roer staat in een wijk.

Het raadslid stelt dat de raad niet genoeg op de hoogte is van alles wat er aan initiatieven in de samenleving gebeurt. Initiatieven weten het ook niet van elkaar, terwijl dit inspirerend kan zijn. Communicatie is volgens haar essentieel. Bij de visie Samen Doen mist het raadslid bijvoorbeeld een communicatieplan.

De verordening formeel burgerinitiatief kent het raadslid niet. Desgevraagd komt deze als overbodig op haar over. Iedereen kan al inspreken tijdens een commissievergadering, ook over onderwerpen die niet geagendeerd zijn. Daar wordt volgens het raadslid gebruik van gemaakt.

6 Conclusies

Dit onderzoek gaat over zowel formele als informele burgerinitiatieven.

Het formeel burgerinitiatief is in 2002 bij de dualisering van het gemeentebestuur een mogelijkheid geworden voor burgers om directe invloed op de agenda van de gemeenteraad uit te oefenen. Van deze mogelijkheid is in Reusel – De Mierden nog geen gebruik gemaakt.

Het formeel burgerinitiatief valt onder de zogeheten tweede generatie van burgerparticipatie, waarbij burgers zich voegen naar de agenda en besluitvormingsstructuur van de overheid. De samenleving is de laatste jaren sterk veranderd in een netwerksamenleving met mondige burgers die graag zelf initiatief nemen om hun eigen leefwereld vorm te geven. Dit brengt met zich mee dat de verhouding tussen overheid en burgers ook mee verandert, waarbij de *civil society* initieert en de overheid participeert.

Een informeel burgerinitiatief past goed in deze nieuwe maatschappelijke ordening: burgers nemen inhoudelijk initiatief en zijn leidend en de overheid stelt zich als partner faciliterend op. Een formeel burgerinitiatief past niet goed in deze nieuwe ordening, want burgers moeten zich daarbij verhouden tot de werkwijze van de overheid.

De gemeente Reusel - De Mierden heeft een heldere visie op een veranderende samenleving en een hernieuwde rol van overheid en burger daarin, zij noemt dat overheidsparticipatie. Daarbinnen heeft de gemeente een heldere visie op informele burgerinitiatieven en de (on)mogelijkheden hiervan. Deze visie wordt ook bestuurlijk en ambtelijk als zodanig (uit)gedragen. De gemeente is helder over de verschillende rollen die zij ten aanzien van initiatieven vanuit de samenleving kan aannemen en hoe dat in de praktijk zou kunnen werken.

De rol die de gemeente speelt bij de nader onderzochte informele burgerinitiatieven hebben zichtbaar positief effect op de initiatieven. De gemeente is op maat en *hands on* de initiatieven tegemoet getreden. Tegelijkertijd worden er door de initiatiefnemers kanttekeningen geplaatst bij de daadkracht van de gemeente. Ook worden de eisen en de procedures van de gemeente ervaren als weinig flexibel.

Dit is ook één van de bestuurlijke gevaren die aan de omgang met informele burgerinitiatieven kleeft: burgers hebben hooggespannen verwachtingen van de gemeente en zijn teleurgesteld wanneer volgens de gemeente iets niet (precies zo) kan. Zeker wanneer de gemeente samen met burgers co-creërend optreedt, is het van groot belang om helder te zijn over de verschillende rollen die de gemeente binnen één project kan aannemen.

Een constructieve omgang met informele burgerinitiatieven vereist een nieuwe werkwijze van ambtenaren, college en raad, waarin actief aansluiting gezocht wordt bij de leefwereld van burgers. Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente – ondanks de visie op overheidsparticipatie – in eerste instantie bij burgerinitiatieven kijkt of dit binnen het beleid van de gemeente past. Dit zou omgedraaid moeten worden. Waarom zou een burgerinitiatief niet *a priori* op omhelzing door de gemeente kunnen rekenen, behalve wanneer het initiatief overduidelijk op zwaarwegende bezwaren stuit? Ook zou de gemeente meer inspirerend en stimulerend op kunnen treden, bijvoorbeeld door inwoners met elkaar te verbinden en actief op zoek te gaan naar initiatieven. Belangrijk daarbij is om ook oog te hebben voor burgers die niet makkelijk participeren of kwetsbaar zijn. Hoe betrek je hen bij een actieve samenleving?

Dit alles betekent ook dat de gemeenteraad scherp moet zijn op zijn eigen rol. Nu burgers zelf initiatieven ontplooiën en hierin ook samen met de gemeente optreden, wordt de rol van de gemeenteraad meer kaderstellend en minder sturend op details. Om deze rol goed uit te kunnen oefenen moet het college de raad actief op de hoogte houden van de initiatieven waarbij zij burgers ondersteunt. Reusel – De Mierden hecht veel belang aan de dorpsraden. De raad moet binnen dit krachtenveld scherp zijn op haar eigen democratische rol en zodoende zelf in positie blijven.

6.1 Aanbevelingen aan de gemeenteraad van Reusel – De Mierden

- Omhels in beginsel ieder burgerinitiatief, behalve als deze op zwaarwegende bezwaren stuit. Internaliseer in ieder geval de open en onbevangen houding die daarbij hoort.
- Zorg ervoor dat het college de raad regelmatig op te hoogte stelt van ontplooiende burgerinitiatieven en de betrokkenheid van de gemeente daarbij.
- Wees scherp op het betrekken van groepen bewoners die geen initiatief nemen en/ of kwetsbaar zijn. Zorg dat zij niet buiten de boot vallen en stimuleer het college of dit ook te doen.
- Verzoek het college om verwachtingsmanagement rondom burgerinitiatieven te ontwikkelen en implementeren. Cruciaal daarbij is de communicatie naar burgers. Waarom kan iets wel of niet?
- Bespreek met het college de ambtelijke ondersteuning van burgerinitiatieven. Een mogelijkheid is een vaste ambtenaar met doorzettingsmacht die liason officer is tussen initiatief en de rest van de ambtelijke organisatie.
- Stimuleer het college om zo mogelijk flexibel met bestaande regels om te gaan en zo meer ruimte voor initiatieven te creëren. Belangrijk is daarbij het perspectief vanuit de burger: welke belemmeringen komt de burger tegen en hoe kunnen we die elimineren?
- Stimuleer het college om initiatiefnemers met elkaar te verbinden en zo inzichtelijk te maken wat er allemaal door wie wordt gedaan in Reusel – De Mierden.

6.2 Vergelijking

De gemeenten Oirschot, Reusel – De Mierden en Eersel gaan ieder op een andere manier om met burgerinitiatieven en met – in bredere zin – de positie van de burger ten opzichte van de gemeente. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat Oirschot het verst hierin is en dat Eersel het meest behoudend is.

In Oirschot geven burgers in de onderzochte cases zelf direct vorm aan hun leefwereld via verregaande burgerinitiatieven in hun kernen. Dit levert nieuwe kwesties op rondom democratische controle en ambtelijke capaciteit.

In Reusel – De Mierden heeft de gemeente een grote ambitie om samen met burgers aan betere samenleving te werken. Desalniettemin is hier het uitgangspunt of initiatieven binnen het gemeentelijk beleid passen, in plaats van andersom.

In Eersel heeft men oog voor mondigere burgers en een veranderende samenleving. De gemeente is behoudend ten opzichte van burgerinitiatieven en ziet deze vooral als een mogelijkheid om burgers een bijdrage te laten leveren aan de kwaliteit van projecten en het draagvlak van de gemeente te versterken.

Voor alle drie de gemeenten geldt dat er belangrijke aandachtspunten zijn:

- Het omarmen van burgerinitiatieven veroorzaakt hoge verwachtingen bij burgers, terwijl de gemeente niet altijd alles waar kan of wil maken. Wees hier helder over om zo teleurstelling te voorkomen.
- Burgers meer ruimte geven om zaken zelf te regelen betekent – zeker wanneer er bevoegdheden worden overgedragen of er sprake is van veel gemeenschapsgeld – dat de gemeenteraad scherp moet zijn op haar democratische en controlerende taak.
- Actieve burgers zijn vaak ook dezelfde burgers en kwetsbare burgers participeren minder vaak. Heb hier als raad oog voor en vindt manieren om iedereen erbij te betrekken.

7 Bestuurlijke reactie

Rekenkamercommissie Kempengemeenten
T.a.v. mevrouw Boer
ambtelijk secretaris rekenkamercommissie

Onderwerp: Bestuurlijke reactie op eindrapport burgerinitiatieven in de Kempengemeenten,
gemeente Reusel-De Mierden

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: 17.07016

Reusel, 19 december 2017

Beste mevrouw Boer,

Op vrijdag 24 november 2017 hebben wij per mail het eindrapport van de rekenkamercommissie ontvangen. Bedankt hiervoor. We hebben dit rapport met veel interesse gelezen. U vraagt in diezelfde mail om een bestuurlijke reactie voor 21 december 2017. In deze brief wordt onze reactie verwoord. We hebben ervoor gekozen om per aanbeveling te reageren.

1. *Omhels in beginsel ieder burgerinitiatief, behalve als deze op zwaarwegende bezwaren stuit. Internaliseer in ieder geval de open en onbevangen houding die daarbij hoort.*

Wij als college zijn er voorstander van om bij initiatieven die ons bereiken niet te reageren met 'nee, tenzij', maar met 'ja, mits'. In principe is er ruimte voor het initiatief, mits het binnen de door de raad vastgestelde kaders wordt uitgevoerd. Medewerkers worden binnen het proces Samen Doen¹ ook gestimuleerd deze mindset aan te nemen.

2. *Zorg ervoor dat het college de raad regelmatig op de hoogte stelt van ontplooide burgerinitiatieven en de betrokkenheid van de gemeente daarbij.*

Tijdens onze actieve informatieplicht, informeren wij de gemeenteraad over initiatieven die er zijn binnen onze gemeente. Ook ontvangt de gemeenteraad regelmatig informatiebrieven over projecten/ plannen/ initiatieven die wij samen met onze inwoners ontwikkelen. Echter we zijn ons ervan bewust dat hierin nog actiever gehandeld kan worden.

3. *Wees scherp op het betrekken van groepen bewoners die geen initiatief nemen en/of kwetsbaar zijn. Zorg dat zij niet buiten de boot vallen en stimuleer het college dit ook te doen.*

Dit is inderdaad een belangrijk aandachtspunt waar wij als college alert op zijn. Wij willen dit punt samen met onze partners en inwoners oppakken. We hebben hen hierbij nodig. We zitten daarom regelmatig aan tafel met verenigingen, zoals KBO's, gehandicaptenplatform, de werkgroepen zorg en welzijn, de dorpsraden. Zij hebben een signalerende rol en kunnen ons helpen in dit proces. Zij weten

¹ Samen Doen: Groeien naar een cultuur waarin er een vanzelfsprekende samenwerking is tussen inwoners en gemeente, zodat de leefbaarheid verhoogd wordt in alle kernen in Reusel-De Mierden.

vaak beter wat er speelt in een kern, wie kwetsbaar is, wie niet kan of durft te participeren in de samenleving.

Daarnaast hebben wij sinds kort een klankbordgroep die hierin een rol kan spelen. De klankbordgroep bestaat uit inwoners vanuit onze gemeente die op basis van hun expertise en betrokkenheid, op persoonlijke titel, vanuit een helicopterview mee kunnen denken over Samen Doen. Wij stellen voor dat dit regelmatig op de agenda geplaatst wordt, zodat ook de klankbordgroep ons hierin kan adviseren. Het college zal de raad op dit punt informeren.

4. *Verzoek het college om verwachtingsmanagement rondom burgerinitiatieven te ontwikkelen en te implementeren. Cruciaal daarbij is de communicatie naar burgers. Waarom kan iets wel of niet?*

We zijn ons ervan bewust dat het belangrijk is om altijd goed te beargumenteren waarom iets wel of niet kan. Daar waar inwoners betrokken worden in initiatieven zal vooraf duidelijk moeten zijn wat vast staat en waar ruimte is voor inbreng. Daarbij is de toonzetting, maar ook de manier waarop dit gecommuniceerd wordt cruciaal. In 2018 gaan we aan de slag met een vernieuwd dienstverleningsconcept. Communicatie naar onze inwoners toe, op welke manier, wat hierbij van belang is, wordt daar zeker onderdeel van. Voor een goed verwachtingsmanagement is het ook van belang dat de raad helder is over de kaders en daarmee ook over de ruimte daarbinnen voor flexibele uitvoering van beleid of regels door college en ambtelijke organisatie.

5. *Bespreek met het college de ambtelijke ondersteuning van burgerinitiatieven. Een mogelijkheid is een vaste ambtenaar met doorzettingsmacht die liason officer is tussen initiatief en de rest van de ambtelijke organisatie.*

We zijn een half jaar geleden gestart met het project ambassadeurs. Deze medewerkers hebben een brugfunctie tussen inwoners met wensen en initiatieven in de samenleving en de gemeentelijke organisatie. Hoe kan de gemeente een bijdrage leveren aan het realiseren hiervan, is de centrale vraag. Hiermee willen we nog beter initiatieven ondersteunen en faciliteren. Recent hebben we uitvoering met de raad de invulling van de ambassadeursrol besproken.

6. *Stimuleer het college om zo flexibel mogelijk met bestaande regels om te gaan en zo meer ruimte voor initiatieven te creëren. Belangrijk is daarbij het perspectief vanuit de burger: welke belemmeringen komt de burger tegen en hoe kunnen we die elimineren?*

Hierbij is het van belang om in gesprek te blijven met de inwoner, verenigingen, organisaties. Door initiatieven samen met de initiatiefnemer te evalueren weten we beter waar onze valkuilen zitten, maar ook wat al goed gaat. Door steeds de vraag te stellen: "wat kunnen we beter of anders doen" stel je je kwetsbaar op als gemeente. Alle feedback die we vervolgens ontvangen moeten we ter harte nemen en ombuigen naar meer maatwerk voor zover dat wettelijk past.

Een voorbeeld waarin we heel flexibel omgaan met de regels is het maatwerkbudget binnen het loket van A tot Z. Dit is een budget dat ingezet kan worden daar waar dat nodig is om inwoners te laten participeren en hun eigen kracht te versterken. Dus maatwerk dat aansluit bij de eigen kracht en mogelijkheden van mensen.

7. *Stimuleer het college om initiatiefnemers met elkaar te verbinden en zo inzichtelijk te maken wat er allemaal door wie gedaan wordt in Reusel-De Mierden.*

Het verbinden van initiatiefnemers is inderdaad een taak die wij als gemeente op ons kunnen en willen nemen. Dit geldt uiteraard bij die initiatieven waarin wij een rol spelen en dus weet van hebben. We zijn echter ook van mening dat de initiatiefnemer zelf hierin een verantwoordelijkheid heeft. Ook hij zal voordat hij start met een initiatief "onderzoek" moeten doen naar behoeften en of er raakvlakken met andere initiatieven binnen onze gemeente zijn. Wij zien dit dus als een gedeelde verantwoordelijkheid.

Gemeente
Reusel-De Mierden

Vragen?

Heeft u nog vragen? Dan kunt u contact opnemen met Iris van Dinter-Meessen van het team Maatschappelijke en Ruimtelijke Ontwikkeling bereikbaar op maandag, dinsdag en donderdag via telefoonnummer (0497) 650 627 of via e-mail i.vandinter@reuseldemierden.nl.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Reusel-De Mierden,
de secretaris,

dhr. M.H.F. Knaäpen

de burgemeester (wnd.),

mw. J. Eugster

Bijlage 1

Gehanteerd normenkader

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen en voor de analyse en beoordeling van de verzamelde data over burgerinitiatieven in de Kempengemeenten is een normenkader opgesteld. Het kader is opgesteld op basis van het ACTIE-model van Denters c.s., waarbij gesteld wordt dat gemeenten op drie manieren burgerinitiatieven kunnen benaderen: stimuleren, faciliteren of coproduceren. Daarnaast hebben we algemene normen voor goed bestuur verwerkt in het kader.

Per categorie van de sub-onderzoeksvragen hanteren we de volgende normen:

A. Beleid en kaderstelling

- De gemeente heeft een visie op burgerinitiatieven.
- Er is een helder beleidskader voor burgerinitiatieven.
- De visie op burgerinitiatieven maakt onderdeel uit van een bredere visie op burgerparticipatie.
- De visies op burgerparticipatie en –initiatieven worden door het college actief uitgedragen.
- Er zijn beleidsdoelen geformuleerd voor formele burgerinitiatieven.
- Er zijn beleidsdoelen geformuleerd voor informele burgerinitiatieven.
- De beleidsdoelen zijn haalbaar.
- De gemeente heeft de verschillende rollen die zij ten aanzien van burgerinitiatieven kan aannemen, helder omschreven.
- Er is beleid over de wijze waarop burgers worden gestimuleerd om burgerinitiatieven te initiëren.
- Er is beleid over de wijze waarop burgerinitiatieven worden gefaciliteerd.
- Er is beleid over de wijze waarop de gemeente burgerinitiatieven kan coproduceren.
- Het beleid biedt duidelijkheid over regels en procedures waarbinnen burgerinitiatieven vorm kunnen krijgen.
- De gemeente draagt de mogelijkheden voor burgerinitiatieven actief uit.

B. Uitvoering 1: gemeente

- De gemeente heeft zicht op de ingediende formele en informele burgerinitiatieven: het aantal ontvangen initiatieven, het aantal dat in behandeling is genomen en het aantal dat is afgewezen.
- Het is duidelijk welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden verantwoordelijke ambtenaren hebben.

- Er is binnen de gemeente een vaste medewerker als contactpersoon voor formele en een voor informele burgerinitiatieven.
- De gemeente komt haar toezeggingen aan initiatiefnemers na.
- De rol die de gemeente al dan niet speelde is van invloed geweest op het indienen van het burgerinitiatief.
- Formele kaders worden in heldere taal aan burgers gecommuniceerd.
- Regelgeving om een initiatief in te dienen is zo eenvoudig mogelijk.
- De gemeente brengt initiatiefnemers in contact met andere initiatieven of instanties.
- De gemeente ondersteunt initiatieven op maat.
- Er is een causaal verband tussen de rol die de gemeente speelde en de effecten van de initiatieven.

B. Uitvoering 2: de initiatieven en initiatiefnemers (voor de zes cases)

- De inhoudelijke doelen van het burgerinitiatief worden gerealiseerd.
- De zakelijke doelen (budget, planning) van het initiatief worden gerealiseerd.
- Er is draagvlak voor het initiatief onder de bevolking.
- Ondersteuning vanuit de gemeente sluit aan bij de behoeften van de initiatiefnemers.
- Initiatiefnemers zijn tevreden over de behandeling en besluitvorming door de raad respectievelijk het college/ het ambtelijk apparaat.
- Initiatiefnemers vinden de rol van de gemeente helder.
- Initiatiefnemers vinden dat de gemeente haar afspraken nakomt.
- Initiatiefnemers vinden dat de rol die de gemeente speelde van invloed is geweest op de effecten van het initiatief.
- Initiatiefnemers vinden dat de gemeente helder en eenvoudig communiceert over de mogelijkheden om burgerinitiatieven in te dienen.

C. Bestuurlijk proces

- Het aantal ingediende informele initiatieven sluit aan bij de beleidsdoelen van de gemeente.
- Het aantal ingediende formele initiatieven sluit aan bij de beleidsdoelen van de gemeenteraad.
- De raad is via formele weg goed geïnformeerd over inhoud, effect en draagvlak van het initiatief.
- De raad is via informele weg goed geïnformeerd over inhoud, effect en draagvlak van het initiatief.
- Burgers hebben de mogelijkheid om hun initiatief in de raad toe te lichten.
- Burgers zijn geïnformeerd dat een burgerinitiatief op de agenda van de raad staat.
- Burgers zijn geïnformeerd over de besluitvorming door de raad.
- Burgers zijn geïnformeerd over de besluitvorming door het college.

We toetsen voor iedere gemeente afzonderlijk de data aan dit kader. Om vervolgens de sub-onderzoeksvragen uit categorie D (Vergelijking) te kunnen beantwoorden, vergelijken we ook de resultaten van deze toetsing tussen de gemeenten.

Bijlage 2

Bronnen

De feitenrapportage is opgesteld aan de hand van gesprekken met:

- Thieu van der Heijden, initiatiefnemer pannaveld Hulsel
- Wil Hermans, initiatiefnemer Winterfeesten-Reusel De Mierden
- Bram Jabobs, beleidsmedewerker Ontwikkeling en Dienstverlening
- Tiny Thijs, hoofd Afdeling Bedrijfsvoering
- Iris van Dinter, coördinator Ontwikkeling en Dienstverlening
- Peter van de Noort, wethouder

Geraadpleegde documenten:

- Een ketting van parels!, Visie Samen Doen (2016)
- Flyer aanjaagsubsidie (2016)
- Coalitieprogramma Samenwerking / CDA 2014-2018 (2014)
- Investeren in betrokkenheid, Kadernota Burgerparticipatie (2013)
- Verordening Burgerinitiatieven (2002)
- Website www.reuseldemierden.nl (geraadpleegd op 11 juli 2017)

Bijlage 3

Lijst met formele burgerinitiatieven

-

Lijst met informele burgerinitiatieven

1. Kavelruil: verkavelen voor de toekomst

Bij het onderling kavels ruilen heeft zowel de landbouwkundige structuur (efficiëntere indeling kavels) als de natuur baat. Bij de vrijwillige kavelruil zijn naast boeren en particuliere grondbezitters ook Waterschap De Dommel, Brabants Landschap, het Rijk, de Provincie en de gemeente betrokken. Gezamenlijk initiatief met burgers.

2. Werkgroep Zorg en Welzijn Reusel

Er waren reeds drie werkgroepen zorg en welzijn in de kleine kernen. In overleg met een aantal enthousiaste vrijwilligers is er een werkgroep zorg en welzijn in Reusel gestart die in afstemming met de gemeente hun eigen activiteiten, projecten opzetten. Dit in plaats van een dorpsraad.

3. Buurtpreventieprojecten

Samen met wijkagenten bij buurtpreventieprojecten WhatsApp introduceren, uitleggen en promoten. Ook verder uitbreiden van buurtpreventieprojecten in andere buurten.

4. Kunstwerk Busseltje

Inwoner heeft een kunstwerk geplaatst in openbaar groen met materiaal van de gemeentewerf.

5. Winterfeesten, Reusel

Jaarlijks terugkerend grootschalig evenement. Plaatsing van een schaatsbaan geheel op burgerinitiatief en vrijwilligers. Ook in samenwerking met horeca. Er vindt ook een zorgmarkt en muziek plaats.

6. Stichting Mooj

Samenwerkende Harmonieën organiseren Samenspel na faillissement muziekschool door nieuwe individuele financiering muziekonderwijs (rugzakjesmodel waardoor leerlingenorkest verdwenen is).

7. Natuurpad/Rolstoelpad de Hoevenhei, Reusel

Dit is een initiatief van de Stichting Natuurpad Hoevenhei, die samenwerkt met het Gehandicaptenplatform en de Weidevogelvereniging. Het idee was om het natuurpad Hoevenhei in Reusel te voorzien van half-verharding zodat het toegankelijk is voor mindervaliden.

8. Höskaomer

Werkgroepen Zorg en Welzijn in alle kernen organiseren wekelijks een dagdeel met activiteiten (koffie, spellen, praten etc.) voor inwoners in een daarvoor ingerichte ruimte in het gemeentehuis of gemeenschapshuis. Doel: sociale contacten bevorderen, meedoen.

9. Bij Ons

Ouders van jongvolwassenen met een beperking hebben op eigen initiatief een woning met een aantal aparte wooneenheden laten bouwen in samenwerking met woningbouwvereniging. De woning gaat momenteel open.

10. De Kuil, Reusel

Aanbrengen van speelvoorzieningen en inrichting van openbare ruimte samen met de buurt.

11. Mariakapel

Aanjaagsubsidie aangevraagd voor aanpak kapel in Lage Mierde. In eerste ronde niet toegekend, daarvoor al langer overleg, verschillende plannen geweest ook voor grotere kapel i.s.m. kerkbestuur.

12. BMX baan

Aanleg BMX baan in Reusel.

13. Kunstwerken in de vier dorpskernen

Gemeente heeft kunstwerken in de openbare ruimte gefinancierd. Dit was op initiatief van de werkgroep Cultuur in samenwerking met Heemkunde De Mierden.

14. Pannaveld Hulsel

Ouderraad en school zijn met het idee gekomen voor een pannaveld in Hulsel en hebben dit samen met de gemeente gerealiseerd.

15. Tafeltennistafel

Buurtvereniging kwam met idee om tafeltennistafel bij veldje op de Toekomst aan te leggen zodat ook die kinderen konden genieten (kijken) van tafeltennis en activiteiten buiten.

16. Taalcafé

Nederlandse taallessen voor anderstaligen door vrijwillige taalcoaches; n.a.v. vraag van de gemeente hoe burgers statushouders welkom kunnen heten.

17. Dialoogtafels

Een inwoner heeft het initiatief genomen om mee te doen aan de week van De Dialoog.

18. Stichting Parkinson de Kempen

Fysiotherapeut wilde iets doen voor het grote aantal parkinsonpatiënten. Vandaaruit gekeken op welke wijze de gemeente kon bijdragen. Dat is uitgegroeid tot een stichting vanuit burgers. Gefaciliteerd met ruimte en koffie/thee. Inmiddels is dit uitgegroeid tot een stichting en maken ze geen gebruik meer van ons gemeentehuis.

19. Project Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) Molen Akkers

Inwoner heeft oproep gedaan voor samen bouwen starterswoning in Reusel. Groepje starters heeft woning gerealiseerd (CPO) in plan Molen Akkers.

20. Coöperatie Reuseldemierdenglas

Inwoners en ondernemers in het buitengebied van Reusel-De Mierden, Bladel en Oirschot hebben een coöperatie opgericht voor de aanleg van glasvezel in het buitengebied. De coöperatie heeft vervolgens de aanleg gefinancierd en de begeleid. De gemeente heeft toezicht gehouden op de aanleg.